Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΌΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (έκτο τμήμα)

της 4ης Φεβρουαρίου 2021 *

«Προδικαστική παραπομπή – Γεωργία – Κοινή οργάνωση των αγορών – Κανονισμός (ΕΚ) 1234/2007 – Ποσοστώσεις γάλακτος – Εισφορές επί των πλεονασμάτων – Γάλα που χρησιμοποιείται για την παραγωγή τυριών με προστατευόμενη ονομασία προέλευσης (ΠΟΠ) τα οποία προορίζονται να εξαχθούν σε τρίτες χώρες – Εξαίρεση – Άρθρο 32, στοιχείο α′, άρθρο 39, παράγραφος 1 και παράγραφος 2, στοιχείο α′, άρθρο 40, παράγραφος 2, και άρθρο 41, στοιχείο β′, ΣΛΕΕ – Αρχές της αναλογικότητας και της απαγόρευσης των διακρίσεων – Κύρος»

Στην υπόθεση C-640/19,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Tribunale amministrativo regionale per il Lazio (περιφερειακό διοικητικό πρωτοδικείο Λατίου, Ιταλία) με απόφαση της 21ης Μαΐου 2019, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 28 Αυγούστου 2019, στο πλαίσιο της δίκης

Azienda Agricola Ambrosi Nicola Giuseppe,

Azienda Agricola Castagna Giovanni,

Azienda Agricola Castellani Enio Nereo e Giuliano Ss,

Azienda Agricola De Fanti Maria Teresa,

Azienda Agricola Giacomazzi Vilmare,

Azienda Agricola Iseo di Lunardi Giampaolo e Silvano Ss,

Azienda Agricola Mastrolat di Mastrotto Franco e Luca Ss,

Azienda Agricola Righetti Michele e Damiano,

Azienda Agricola Scandola Stefano e Gianni,

Azienda Agricola Tadiello Roberto,

Azienda Agricola Turazza Mario,

Azienda Agricola Zuin Tiziano,

* Γλώσσα διαδικασίας: η ιταλική.

2 B Società Agricola Srl,

Azienda Agricola Fracasso Claudio,

Azienda Agricola Pozzan Mirko

κατά

Agenzia per le Erogazioni in Agricoltura (AGEA),

Ministero delle Politiche agricole e forestali,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (έκτο τμήμα),

συγκείμενο από τους L. Bay Larsen (εισηγητή), πρόεδρο τμήματος, C. Toader και M. Safjan, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: J. Richard de la Tour

γραμματέας: A. Calot Escobar

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

– η Azienda Agricola Ambrosi Nicola Giuseppe, η Azienda Agricola Castagna Giovanni, η Azienda Agricola Castellani Enio Nereo e Giuliano Ss, η Azienda Agricola De Fanti Maria Teresa, η Azienda Agricola Giacomazzi Vilmare, η Azienda Agricola Iseo di Lunardi Giampaolo e Silvano Ss, η Azienda Agricola Mastrolat di Mastrotto Franco e Luca Ss, η Azienda Agricola Righetti Michele e Damiano, η Azienda Agricola Scandola Stefano e Gianni, η Azienda Agricola Tadiello Roberto, η Azienda Agricola Turazza Mario, η Azienda Agricola Zuin Tiziano, η 2 B Società Agricola Srl, εκπροσωπούμενες από τους F. Manzo και P. Romano, avvocati,

– η Azienda Agricola Pozzan Mirko, εκπροσωπούμενη από τις E. Ermondi και M. Aldegheri, avvocatesse,

– η Ιταλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την G. Palmieri, επικουρούμενη από τον P. Gentili, avvocato dello Stato,

– η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τον D. Bianchi και την F. Moro,

κατόπιν της αποφάσεως που έλαβε, αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα, να εκδικάσει την υπόθεση χωρίς ανάπτυξη προτάσεων,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία και το κύρος των άρθρων 1, 2 και 3 του κανονισμού (ΕΟΚ) 856/84 του Συμβουλίου, της 31ης Μαρτίου 1984, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 804/68 περί κοινής οργάνωσης αγοράς στον τομέα του γάλακτος και των γαλακτοκομικών προϊόντων (ΕΕ 1984, L 90, σ. 10), του άρθρου 1 και του άρθρου 2, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΟΚ) 3950/92 του Συμβουλίου, της 28ης Δεκεμβρίου 1992, για τη θέσπιση συμπληρωματικής εισφοράς στον τομέα του γάλακτος και των γαλακτοκομικών προϊόντων (ΕΕ 1992, L 405, σ. 1), του άρθρου 1, παράγραφος 1, και του άρθρου 5 του κανονισμού (ΕΚ) 1788/2003 του Συμβουλίου, της 29ης Σεπτεμβρίου 2003, για τη θέσπιση εισφοράς στον τομέα του γάλακτος και των γαλακτοκομικών προϊόντων (ΕΕ 2003, L 270, σ. 123), και των άρθρων 55, 64 και 65 του κανονισμού (ΕΚ) 1234/2007 του Συμβουλίου, της 22ας Οκτωβρίου 2007, για τη θέσπιση κοινής οργάνωσης των γεωργικών αγορών και ειδικών διατάξεων για ορισμένα γεωργικά προϊόντα (Ενιαίος κανονισμός ΚΟΑ) (ΕΕ 2007, L 299, σ. 1), καθώς και των παραρτημάτων των κανονισμών αυτών.

2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ, αφενός, της Azienda Agricola Ambrosi Nicola Giuseppe και πολλών άλλων Ιταλών παραγωγών γάλακτος (στο εξής, από κοινού: ενδιαφερόμενοι παραγωγοί) και, αφετέρου, της Agenzia per le Erogazioni in Agricoltura (AGEA) (Υπηρεσίας για τη χορήγηση ενισχύσεων στον γεωργικό τομέα, Ιταλία) και του Ministero delle Politiche agricole e forestali (Υπουργείου Γεωργικής και Δασικής Πολιτικής, Ιταλία) (στο εξής: Υπουργείο) σχετικά με τις διαδικασίες αντιστάθμισης και υπολογισμού της εθνικής παραγωγής με σκοπό τον καθορισμό της συμπληρωματικής εισφοράς για την περίοδο εμπορίας γάλακτος και γαλακτοκομικών προϊόντων 2008/2009.

Το νομικό πλαίσιο

Το δίκαιο της Ένωσης

3 Από την πρώτη και την τέταρτη αιτιολογική σκέψη του κανονισμού 856/84 προκύπτει ότι, λόγω της συνεχιζόμενης έλλειψης ισορροπίας μεταξύ προσφοράς και ζήτησης στον τομέα του γάλακτος, ο νομοθέτης της Ένωσης θέσπισε με τον εν λόγω κανονισμό καθεστώς συμπληρωματικής εισφοράς στον τομέα αυτό, δυνάμει του οποίου οφειλόταν εισφορά επί των ποσοτήτων γάλακτος ή/και ισοδυνάμου γάλακτος που υπερέβαιναν μια ποσότητα αναφοράς που επρόκειτο να καθοριστεί.

4 Στις 31 Μαρτίου 1984 εκδόθηκε ο κανονισμός (ΕΟΚ) 857/84, περί γενικών κανόνων για την εφαρμογή της εισφοράς που αναφέρεται στο άρθρο 5γ του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 804/68 στον τομέα του γάλακτος και των γαλακτοκομικών προϊόντων (ΕΕ 1984, L 90, σ. 13).

5 Το καθεστώς συμπληρωματικής εισφοράς παρατάθηκε επανειλημμένως, μεταξύ άλλων με τον κανονισμό 3950/92, ο οποίος υπέστη πολλές τροποποιήσεις.

6 Με σκοπό, ιδίως, την απλούστευση και την αποσαφήνιση, ο τελευταίος αυτός κανονισμός καταργήθηκε και αντικαταστάθηκε από τον κανονισμό 1788/2003, ο οποίος με τη σειρά του καταργήθηκε και αντικαταστάθηκε από τον κανονισμό 1234/2007, με ισχύ από 1ης Απριλίου 2008.

7 Ο κανονισμός 1234/2007, ο οποίος επίσης υπέστη πολλές τροποποιήσεις, καταργήθηκε από τον κανονισμό (ΕΕ) 1308/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Δεκεμβρίου 2013, για τη θέσπιση κοινής οργάνωσης των αγορών γεωργικών προϊόντων και την κατάργηση των κανονισμών (ΕΟΚ) αριθ. 922/72, (ΕΟΚ) αριθ. 234/79, (ΕΚ) αριθ. 1037/2001 και (ΕΚ) αριθ. 1234/2007 του Συμβουλίου (ΕΕ 2013, L 347, σ. 671). Πλην όμως, κατά το άρθρο 230, παράγραφος 1, στοιχείο α', του κανονισμού 1308/2013, όσον αφορά το σύστημα περιορισμού της παραγωγής γάλακτος, το τμήμα ΙΙΙ του κεφαλαίου ΙΙΙ του Τίτλου Ι του Μέρους ΙΙ, το άρθρο 55, το άρθρο 85 και τα παραρτήματα ΙΧ και Χ του κανονισμού 1234/2007 συνέχιζαν να ισχύουν έως τις 31 Μαρτίου 2015.

8 Καθόσον η διαφορά της κύριας δίκης αφορά την περίοδο εμπορίας μεταξύ 1ης Απριλίου 2008 και 31ης Μαρτίου 2009, εμπίπτει στο χρονικό πεδίο εφαρμογής του κανονισμού 1234/2007, όπως τροποποιήθηκε από τον κανονισμό (ΕΚ) 248/2008 του Συμβουλίου, της 17ης Μαρτίου 2008 (ΕΕ 2008, L 76, σ. 6) (στο εξής: ενιαίος κανονισμός ΚΟΑ), ο οποίος, προκειμένου να διευκολυνθεί η παραγωγή περισσότερου γάλακτος εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης και να ικανοποιηθούν οι πρόσθετες ανάγκες της αγοράς για γαλακτοκομικά προϊόντα, αύξησε τις ποσοστώσεις για όλα τα κράτη μέλη οι οποίες προβλέπονταν στο παράρτημα ΙΧ του κανονισμού 1234/2007 κατά 2 % από 1ης Απριλίου 2008.

Ο ενιαίος κανονισμός ΚΟΑ

9 Οι αιτιολογικές σκέψεις 36, 37, 51 και 105 του ενιαίου κανονισμού ΚΟΑ είχαν ως εξής:

«(36) Εξακολουθεί να ισχύει ο κύριος στόχος του συστήματος γαλακτοκομικών ποσοστώσεων, ήτοι η μείωση τόσο της ανισορροπίας μεταξύ προσφοράς και ζήτησης στην αντίστοιχη αγορά όσο και των συνακόλουθων διαρθρωτικών πλεονασμάτων, προκειμένου να βελτιωθεί η ισορροπία της αγοράς. Συνεπώς, θα πρέπει να διατηρηθεί η επιβολή εισφοράς στις ποσότητες γάλακτος που συλλέγονται ή πωλούνται για άμεση κατανάλωση και οι οποίες υπερβαίνουν κάποιο εγγυημένο κατώτατο όριο. Σύμφωνα με το σκοπό του παρόντος κανονισμού, υπάρχει κάποια ανάγκη ιδίως για εναρμόνιση της ορολογίας μεταξύ των καθεστώτων ζάχαρης και γαλακτοκομικών ποσοστώσεων, αλλά με παράλληλη διατήρηση του νομικού καθεστώτος τους. [...] Συνεπώς, οι όροι "εθνική ποσότητα αναφοράς" και "ατομική ποσότητα αναφοράς" του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1788/2003 θα πρέπει να αντικατασταθούν από τους όρους "εθνική ποσόστωση" και "ατομική ποσόστωση" χωρίς ωστόσο να μεταβληθεί η νομική έννοια που ορίζεται.

(37) Κατ' ουσίαν, το καθεστώς των ποσοστώσεων γάλακτος του παρόντος κανονισμού θα πρέπει να διαμορφωθεί σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1788/2003. [...]

[...]

(51) Έχουν εκδοθεί διάφορες νομικές πράξεις για τη ρύθμιση της εμπορίας και της ονομασίας του γάλακτος, των γαλακτοκομικών προϊόντων και λιπαρών ουσιών. Στόχος των πράξεων αυτών είναι, αφενός μεν, να βελτιωθεί η θέση του γάλακτος και των γαλακτοκομικών προϊόντων στην αγορά, αφετέρου δε, να εξασφαλιστεί θεμιτός ανταγωνισμός μεταξύ λιπαρών ουσιών για επάλειψη προερχόμενων από το γάλα ή μη, προς όφελος των παραγωγών και των καταναλωτών. Οι κανόνες που περιέχονται στον κανονισμό (ΕΟΚ) αριθ. 1898/87 του Συμβουλίου, της 2ας Ιουλίου 1987, σχετικά με την προστασία της ονομασίας του γάλακτος και των γαλακτοκομικών προϊόντων κατά τη διάθεσή τους στο εμπόριο [(ΕΕ 1987, L 182, σ. 36),] αποσκοπούν, αφενός μεν, στην προστασία του

καταναλωτή, αφετέρου δε, στη δημιουργία μη νοθευμένων όρων ανταγωνισμού μεταξύ των γαλακτοκομικών προϊόντων και των ανταγωνιστικών προϊόντων, όσον αφορά την ονομασία, την επισήμανση και τη διαφήμιση. [...] Σύμφωνα με τους στόχους του παρόντος κανονισμού, οι κανόνες αυτοί θα πρέπει να διατηρηθούν.

[...]

(105) [...] Επιπλέον, στον παρόντα κανονισμό ενσωματώνονται οι διατάξεις των ακόλουθων κανονισμών:

[...]

– [κανονισμός 1898/87]

[...]».

10 Το άρθρο 55 του ως άνω κανονισμού έχει ως εξής:

«1. Καθεστώς ποσοστώσεων εφαρμόζεται στα ακόλουθα προϊόντα:

α) γάλα και λοιπά γαλακτοκομικά προϊόντα, όπως ορίζονται στα στοιχεία α) και β) του άρθρου 65,

[...]

2. Εάν ένας παραγωγός υπερβεί τη σχετική ποσόστωση [...] στις [επίμαχες] ποσότητες [...] επιβάλλεται εισφορά επί του πλεονάσματος με την επιφύλαξη των όρων που καθορίζονται στα τμήματα II και III.

[...]»

11 Το άρθρο 65 του εν λόγω κανονισμού, το οποίο επαναλάμβανε κατ' ουσίαν τους ορισμούς του άρθρου 5 του κανονισμού 1788/2003, προέβλεπε τα εξής:

«Για τους σκοπούς του παρόντος τμήματος, νοούνται ως:

α) "γάλα": το προϊόν που προέρχεται από το άρμεγμα μιας ή περισσοτέρων αγελάδων,

β) "άλλα γαλακτοκομικά προϊόντα": κάθε γαλακτοκομικό προϊόν διαφορετικό από το γάλα, ιδίως το αποκορυφωμένο γάλα, η κρέμα γάλακτος, το βούτυρο, το γιαούρτι και το τυρί, τα οποία, ανάλογα με την περίπτωση, εκφράζονται σε "ισοδύναμο γάλακτος" βάσει συντελεστών που θα καθοριστούν από την Επιτροπή,

γ) "παραγωγός": ο γεωργός του οποίου η εκμετάλλευση ευρίσκεται στο γεωγραφικό έδαφος κράτους μέλους και ο οποίος παράγει και εμπορεύεται γάλα ή προετοιμάζεται να το πράξει σε πολύ σύντομο χρονικό διάστημα,

δ) "εκμετάλλευση": η εκμετάλλευση όπως ορίζεται στο άρθρο 2 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1782/2003 [του Συμβουλίου, της 29ης Σεπτεμβρίου 2003, για τη θέσπιση κοινών κανόνων για τα καθεστώτα άμεσης στήριξης στα πλαίσια της κοινής γεωργικής πολιτικής και για τη θέσπιση ορισμένων καθεστώτων στήριξης για τους γεωργούς (ΕΕ 2003, L 270, σ. 1)],

ε) “αγοραστής”: η επιχείρηση ή ένωση που αγοράζει γάλα από τον παραγωγό:

– για να το υποβάλει σε μία ή περισσότερες εργασίες συλλογής, συσκευασίας, αποθήκευσης και ψύξης ή μεταποίησης, συμπεριλαμβανομένων των εργασιών βάσει σύμβασης έργου “φασόν”,

– για να το διαθέσει σε μία ή περισσότερες επιχειρήσεις επεξεργασίας ή μεταποίησης γάλακτος ή άλλων γαλακτοκομικών προϊόντων.

[...]

στ) “παράδοση”: κάθε παράδοση γάλακτος, εξαιρουμένου οποιουδήποτε άλλου γαλακτοκομικού προϊόντος, από παραγωγό σε αγοραστή, η μεταφορά του οποίου εξασφαλίζεται από τον παραγωγό ή από τον αγοραστή ή από την επιχείρηση που επεξεργάζεται ή μεταποιεί αυτά τα προϊόντα ή από τρίτον,

ζ) “απευθείας πώληση”: κάθε πώληση ή διάθεση γάλακτος από παραγωγό απευθείας στον καταναλωτή, καθώς και κάθε πώληση ή διάθεση άλλων γαλακτοκομικών προϊόντων από παραγωγό. [...]

[...]»

12 Το άρθρο 66, παράγραφοι 1 έως 3, του ίδιου κανονισμού όριζε τα εξής:

«1. Οι εθνικές ποσοστώσεις για την παραγωγή γάλακτος και άλλων γαλακτοκομικών προϊόντων, τα οποία διατίθενται στο εμπόριο κατά τις επτά διαδοχικές δωδεκάμηνες περιόδους που αρχίζουν την 1η Απριλίου 2008 (στο εξής καλούμενες “δωδεκάμηνες περίοδοι”), καθορίζονται στο σημείο 1 του παραρτήματος IX.

2. Οι ποσοστώσεις που αναφέρονται στην παράγραφο 1 κατανέμονται μεταξύ των παραγωγών σύμφωνα με το άρθρο 67, με διάκριση μεταξύ παραδόσεων και απευθείας πωλήσεων. Τυχόν υπέρβαση των εθνικών ποσοστώσεων διαπιστώνεται σε εθνικό επίπεδο σε κάθε κράτος μέλος, σύμφωνα με το παρόν τμήμα και χωριστά για τις παραδόσεις και για τις απευθείας πωλήσεις.

3. Οι εθνικές ποσοστώσεις του σημείου 1 του παραρτήματος IX καθορίζονται με την επιφύλαξη ενδεχόμενης αναθεώρησης ανάλογα με τη γενική κατάσταση της αγοράς και τις ιδιαίτερες συνθήκες που επικρατούν σε ορισμένα κράτη μέλη.»

13 Το άρθρο 67, παράγραφος 1, του ενιαίου κανονισμού ΚΟΑ προέβλεπε τα εξής:

«Οι ατομικές ποσοστώσεις των παραγωγών [τ]ην 1η Απριλίου 2008 ισούνται προς τις ατομικές ποσότητες αναφοράς τους στις 31 Μαρτίου 2008 με την επιφύλαξη των μεταβιβάσεων, των πωλήσεων και των μετατροπών ποσοστώσεων που αρχίζουν να ισχύουν την 1η Απριλίου 2008.»

14 Το άρθρο 68 του ως άνω κανονισμού είχε ως εξής:

«Τα κράτη μέλη θεσπίζουν κανόνες για την κατανομή στους παραγωγούς, βάσει αντικειμενικών κριτηρίων που κοινοποιούνται στην Επιτροπή, του συνόλου ή μέρους των ποσοστώσεων που προέρχονται από το εθνικό απόθεμα το οποίο προβλέπεται στο άρθρο 71.»

15 Το άρθρο 71, παράγραφος 1, του εν λόγω κανονισμού όριζε τα εξής:

«Κάθε κράτος μέλος δημιουργεί εθνικό απόθεμα, εντός των εθνικών ποσοστώσεων που καθορίζονται στο παράρτημα IX, ιδίως για τους σκοπούς της κατανομής των ποσοστώσεων που προβλέπεται στο άρθρο 68. [...]»

16 Το άρθρο 75 του ίδιου κανονισμού, που αφορούσε τα ειδικά μέτρα μεταβίβασης των ποσοστώσεων, προέβλεπε στην παράγραφο 2 ότι τα μέτρα της παραγράφου 1 μπορούσαν να εφαρμόζονται σε εθνικό επίπεδο, στο κατάλληλο εδαφικό επίπεδο ή σε συγκεκριμένες ζώνες συλλογής.

17 Το άρθρο 78, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, του ενιαίου κανονισμού ΚΟΑ όριζε τα εξής:

«Για το γάλα και τα άλλα γαλακτοκομικά προϊόντα που διατίθενται στο εμπόριο καθ' υπέρβαση της εθνικής ποσόστωσης, όπως καθορίζεται σύμφωνα με το υποτμήμα II, οφείλεται εισφορά επί του πλεονάσματος.»

18 Το άρθρο 114, παράγραφος 1, του ως άνω κανονισμού προέβλεπε τα εξής:

«Τα τρόφιμα που προορίζονται για ανθρώπινη κατανάλωση επιτρέπεται να διατίθενται στο εμπόριο ως γάλα και γαλακτοκομικά προϊόντα, μόνον εάν συμμορφώνονται προς τους ορισμούς και τις ονομασίες του παραρτήματος XII.»

19 Το άρθρο 201 του εν λόγω κανονισμού είχε ως εξής:

«1. Με την επιφύλαξη της παραγράφου 3, καταργούνται οι ακόλουθοι κανονισμοί:

[...]

β) οι κανονισμοί [...] αριθ. 1788/2003 [...], από την 1η Απριλίου 2008,

γ) οι κανονισμοί [...] αριθ. 1898/87 [...], από την 1η Ιουλίου 2008,

[...]

3. Η κατάργηση των κανονισμών που αναφέρονται στην παράγραφο 1 δεν θίγει:

α) τη διατήρηση σε ισχύ των κοινοτικών πράξεων που θεσπίστηκαν βάσει των κανονισμών αυτών, και

β) τη συνεχιζόμενη ισχύ των τροποποιήσεων, από τους κανονισμούς αυτούς, άλλων πράξεων του κοινοτικού δικαίου που δεν καταργούνται με τον παρόντα κανονισμό.»

20 Κατά το άρθρο 204, παράγραφος 2, στοιχείο ζ', του ίδιου κανονισμού, αυτός εφαρμοζόταν, όσον αφορούσε το σύστημα περιορισμού της παραγωγής γάλακτος, το οποίο θεσπιζόταν με το κεφάλαιο III του τίτλου I του μέρους II, από την 1η Απριλίου 2008.

21 Το σημείο 1 του παραρτήματος IX του ενιαίου κανονισμού ΚΟΑ, στο οποίο απαριθμούνταν οι χορηγούμενες σε κάθε κράτος μέλος ποσοστώσεις γάλακτος, χορηγούσε στην Ιταλική Δημοκρατία ποσόστωση 10 740 661,200 τόνων.

22 Το παράρτημα XII του ως άνω κανονισμού, που έφερε τον τίτλο «Ορισμοί και ονομασίες που αφορούν το γάλα και τα γαλακτοκομικά προϊόντα που προβλέπονται στο άρθρο 114 παράγραφος 1», όριζε τα εξής:

«[...]

II. Χρήση της ονομασίας "γάλα"

1. Η ονομασία "γάλα" προορίζεται αποκλειστικά για το προϊόν της φυσιολογικής έκκρισης των γαλακτοφόρων αδένων θηλαστικών, το οποίο λαμβάνεται με μία ή περισσότερες αμέλξεις, χωρίς οποιαδήποτε προσθήκη ή αφαίρεση.

   Ωστόσο, η ονομασία "γάλα" είναι δυνατόν να χρησιμοποιείται:
   α) για το γάλα που έχει υποστεί επεξεργασία που δεν δημιουργεί οποιαδήποτε τροποποίηση της σύνθεσής του ή για το γάλα του οποίου η περιεκτικότητα σε λιπαρές ουσίες είναι τυποποιημένη σύμφωνα με το άρθρο 114 παράγραφος 2 σε συνδυασμό με το παράρτημα XIII,
   β) σε συνδυασμό με έναν ή περισσότερους όρους για τον καθορισμό του τύπου, της ποιοτικής κατηγορίας, της καταγωγής ή/και της προβλεπόμενης χρήσης του γάλακτος ή για την περιγραφή της φυσικής επεξεργασίας που έχει υποστεί ή των τροποποιήσεων ως προς τη σύνθεσή του, υπό τον όρο ότι οι εν λόγω τροποποιήσεις συνίστανται μόνο στην προσθήκη ή/και την αφαίρεση φυσικών συστατικών του γάλακτος.

2. Για τους σκοπούς του παρόντος παραρτήματος, ως "γαλακτοκομικά προϊόντα" νοούνται τα προϊόντα που προέρχονται αποκλειστικά από το γάλα· εννοείται ότι είναι δυνατό να προστίθενται ουσίες που είναι απαραίτητες για την παρασκευή τους, εφόσον οι εν λόγω ουσίες δεν χρησιμοποιούνται με σκοπό την ολική ή μερική αντικατάσταση οποιουδήποτε από τα συστατικά του γάλακτος.

   Για τα γαλακτοκομικά προϊόντα χρησιμοποιούνται αποκλειστικά:
   α) οι ακόλουθες ονομασίες:

      [...]
      viii) τυριά,

      [...]
   β) οι ονομασίες ή τα ονόματα κατά την έννοια του άρθρου 5 της οδηγίας 2000/13/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Μαρτίου 2000, για προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών σχετικά με την επισήμανση, την παρουσίαση και τη διαφήμιση των τροφίμων [(ΕΕ 2000, L 109, σ. 29)], που πράγματι χρησιμοποιούνται για τα γαλακτοκομικά προϊόντα.

3. Η ονομασία "γάλα" και οι ονομασίες που χρησιμοποιούνται για τα γαλακτοκομικά προϊόντα δύνανται επίσης να χρησιμοποιούνται σε συνδυασμό με έναν ή περισσότερους όρους για τον ορισμό των σύνθετων προϊόντων των οποίων κανένα στοιχείο δεν υποκαθιστά ή δεν πρόκειται να υποκαταστήσει οποιοδήποτε συστατικό του γάλακτος και των οποίων το γάλα ή ένα γαλακτοκομικό προϊόν αποτελεί ουσιώδες μέρος είτε λόγω της ποσότητάς του είτε λόγω του ότι η επίδρασή του χαρακτηρίζει το προϊόν.

4. Αν το γάλα και τα γαλακτοκομικά προϊόντα που πρέπει να ορισθούν από την Επιτροπή δεν προέρχονται από βοοειδή, πρέπει να διευκρινίζεται η καταγωγή τους.»

Ο κανονισμός (ΕΚ) 510/2006

23 Η αιτιολογική σκέψη 2 του κανονισμού (ΕΚ) 510/2006 του Συμβουλίου, της 20ής Μαρτίου 2006, για την προστασία των γεωγραφικών ενδείξεων και των ονομασιών προέλευσης των γεωργικών προϊόντων και των τροφίμων (ΕΕ 2006, L 93, σ. 12), όριζε τα εξής:

«Θα πρέπει να ενθαρρυνθεί η διαφοροποίηση της γεωργικής παραγωγής προκειμένου να επιτευχθεί καλύτερη ισορροπία μεταξύ προσφοράς και ζήτησης στις αγορές. Η προώθηση προϊόντων που παρουσιάζουν ορισμένα χαρακτηριστικά μπορεί να αποτελέσει σημαντικό πλεονέκτημα για την αγροτική οικονομία, ιδίως στις μειονεκτικές ή στις απομακρυσμένες περιοχές, εξασφαλίζοντας, αφενός, τη βελτίωση του γεωργικού εισοδήματος και, αφετέρου, τη συγκράτηση του αγροτικού πληθυσμού σε αυτές τις περιοχές.»

24 Το άρθρο 13, παράγραφος 1, του ως άνω κανονισμού, το γράμμα του οποίου ήταν πανομοιότυπο προς εκείνο του άρθρου 13, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΟΚ) 2081/92 του Συμβουλίου, της 14ης Ιουλίου 1992, για την προστασία των γεωγραφικών ενδείξεων και των ονομασιών προέλευσης των γεωργικών προϊόντων και των τροφίμων (ΕΕ 1992, L 208, σ. 1), προέβλεπε την προστασία των «καταχωρισμένων ονομασιών».

25 Ο κανονισμός 510/2006, ο οποίος, κατά το άρθρο του 20, πρώτο εδάφιο, άρχισε να ισχύει στις 31 Μαρτίου 2006, κατήργησε τον κανονισμό 2081/92.

Ο κανονισμός (ΕΚ) 248/2008

26 Οι αιτιολογικές σκέψεις 3, 4 και 5 του κανονισμού 248/2008 έχουν ως εξής:

«(3) Το Συμβούλιο ζήτησε από την Επιτροπή να εκπονήσει έκθεση σχετικά με τις προοπτικές της αγοράς, όταν θα έχουν υλοποιηθεί όλες οι μεταρρυθμίσεις της κοινής οργάνωσης της αγοράς του 2003 στον τομέα του γάλακτος και των γαλακτοκομικών προϊόντων, ώστε να εκτιμηθεί κατά πόσον είναι ανάγκη να διατεθούν πρόσθετες ποσοστώσεις.

(4) Η έκθεση αυτή έχει ήδη συνταχθεί και το συμπέρασμά της είναι ότι η τρέχουσα κατάσταση στην κοινοτική αφορά καθώς και στην παγκόσμια αγορά και οι προβλέψεις όσον αφορά την κατάστασή στους έως το 2014 δικαιολογούν την πρόσθετη αύξηση των ποσοστώσεων κατά 2 % ώστε να διευκολυνθεί η παραγωγή περισσοτέρου γάλακτος εντός της Κοινότητας και να ικανοποιηθούν οι πρόσθετες ανάγκες της αγοράς για γαλακτοκομικά προϊόντα.

(5) Για το λόγο αυτό κρίνεται σκόπιμο να αυξηθούν οι ποσοστώσεις για όλα τα κράτη μέλη σύμφωνα με το παράρτημα IX του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1234/2007 κατά 2 % από την 1η Απριλίου 2008.»

Το ιταλικό δίκαιο

Η πράξη νομοθετικού περιεχομένου 49/2003

27 Το άρθρο 2, παράγραφοι 1 έως 2 bis, του decreto-legge n. 49, recante riforma della normativa in tema di applicazione del prelievo supplementare nel settore del latte e dei prodotti lattiero-caseari (πράξεως νομοθετικού περιεχομένου αριθ. 49, για τη μεταρρύθμιση του νομοθετικού πλαισίου

όσον αφορά την εφαρμογή της συμπληρωματικής εισφοράς στον τομέα του γάλακτος και των γαλακτοκομικών προϊόντων), της 28ης Μαρτίου 2003, που κυρώθηκε, κατόπιν τροποποιήσεων, με τον νόμο 119 της 30ής Μαΐου 2003 (GURI αριθ. 124 της 30ής Μαΐου 2003, στο εξής: πράξη νομοθετικού περιεχομένου 49/2003), έχει ως εξής:

«1. Από την πρώτη περίοδο εφαρμογής της παρούσας πράξεως νομοθετικού περιεχομένου, οι ατομικές ποσότητες αναφοράς, που κατανέμονται μεταξύ παραδόσεων και απευθείας πωλήσεων, καθορίζονται με βάση το άθροισμα της ποσόστωσης Α και της ποσόστωσης Β, που προβλέπονται στο άρθρο 2 του νόμου αριθ. 468 της 26ης Νοεμβρίου 1992, λαμβανομένων υπόψη των μειώσεων που πραγματοποιούνται δυνάμει της πράξεως νομοθετικού περιεχομένου αριθ. 727 της 23ης Δεκεμβρίου 1994, [...] και των συμπληρωματικών χορηγήσεων που πραγματοποιούνται δυνάμει του άρθρου 1, παράγραφος 21, της πράξεως νομοθετικού περιεχομένου αριθ. 43 της 1ης Μαρτίου 1999. [...]

2 bis. Δημιουργείται στην AGEA [...] δημόσιο μητρώο των ποσοστώσεων, στο οποίο καταχωρίζονται, για τον κάθε παραγωγό, οι ατομικές ποσότητες αναφοράς, κατανεμόμενες μεταξύ παραδόσεων και απευθείας πωλήσεων.

Πριν από την έναρξη κάθε περιόδου εμπορίας, οι περιφέρειες και οι αυτόνομες επαρχίες επικαιροποιούν και καθορίζουν την ατομική ποσότητα αναφοράς του κάθε παραγωγού [...].»

Ο νόμος 468/1992

28 Το άρθρο 2, παράγραφοι 2 και 3, του legge n. 468 – Misure urgenti nel settore lattiero-caseario (νόμου αριθ. 468 περί επειγόντων μέτρων στον τομέα του γάλακτος και των γαλακτοκομικών προϊόντων), της 26ης Νοεμβρίου 1992 (GURI αριθ. 286 της 4ης Δεκεμβρίου 1992) (στο εξής: νόμος 468/1992), όριζε τα εξής:

«2. Για τους παραγωγούς οι οποίοι είναι μέλη οργανώσεων που ανήκουν στην Unione nazionale fra le associazioni di produttori di latte bovino (Unalat) [εθνική ένωση των οργανώσεων παραγωγών γάλακτος βοοειδών], καθώς και για τα μέλη της Associazione produttori latte (Azoolat) [ένωσης παραγωγών γάλακτος], οι ποσοστώσεις παραδόσεων και απευθείας πωλήσεων κατανέμονται σε δύο διαφορετικά τμήματα:

a) Ποσόστωση Α, ίση με τη δυναμικότητα παραγωγής που χορηγείται για την περίοδο 1991/1992, η οποία αντιστοιχεί στην ποσότητα προϊόντος που διατέθηκε στο εμπόριο από τους παραγωγούς κατά την περίοδο 1988/1989. Για τους παραγωγούς των οποίων η παραγωγή επηρεάστηκε, κατά την περίοδο 1988/1989, από γεγονότα που παρατίθενται στο άρθρο 3, παράγραφος 3, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 857/84 λαμβάνεται υπόψη η ποσότητα προϊόντος που διατέθηκε στο εμπόριο κατά τη διάρκεια περιόδου μεταξύ 1985/1986 και 1987/1988.

b) Ποσόστωση Β, ίση με τη θετική διαφορά της ποσότητας που διατέθηκε στο εμπόριο από τους κατά το στοιχείο a παραγωγούς κατά την περίοδο 1991/1992 σε σχέση με την περίοδο 1988/1989. Στους παραγωγούς που υπέβαλαν τη δήλωση του άρθρου 2 της [αποφάσεως του Υπουργού Γεωργίας και Δασών της 30ής Σεπτεμβρίου 1985], η οποία δημοσιεύτηκε στην GURI αριθ. 237 της 8ης Οκτωβρίου 1985, τους οποίους δεν αφορούν οι διατάξεις του στοιχείου a, χορηγείται ποσόστωση Β ίση με την ποσότητα προϊόντος που διατέθηκε στο εμπόριο κατά την περίοδο 1991/1992.

3. Στους παραγωγούς που δεν είναι μέλη καμίας ένωσης χορηγούνται οι ποσοστώσεις οι οποίες αναγράφονται στα παραρτήματα της αποφάσεως του Υπουργού Γεωργίας και Δασών της 26ης Μαΐου 1992, που δημοσιεύθηκε στο τακτικό συμπλήρωμα GURI αριθ. 130 της 4ης Ιουνίου 1992, καθώς και στις μεταγενέστερες συμπληρώσεις των εν λόγω παραρτημάτων, ως ποσόστωση Α. Η χορηγούμενη ποσόστωση δεν μπορεί να υπερβαίνει τις ποσότητες που πράγματι παρήχθησαν και διατέθηκαν στο εμπόριο κατά τις περιόδους 1990/1991 ή 1991/1992, εκτός αν ο παραγωγός έπαυσε τη δραστηριότητά του πριν από την περίοδο 1990/1991 χωρίς να λάβει καμία αποζημίωση λόγω εγκατάλειψης της γαλακτοπαραγωγής ή λόγω σφαγής. [...]»

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

29 Για την περίοδο εμπορίας γάλακτος και γαλακτοκομικών προϊόντων 2008/2009, η AGEA απηύθυνε σε καθέναν από τους ενδιαφερόμενους Ιταλούς παραγωγούς κοινοποιήσεις σχετικά με τις διαδικασίες αντιστάθμισης και υπολογισμού της εθνικής παραγωγής για τον καθορισμό της καταβλητέας από αυτούς συμπληρωματικής εισφοράς.

30 Οι παραγωγοί άσκησαν προσφυγή με αίτημα την ακύρωση των πράξεων καταλογισμού που είχαν εκδοθεί εις βάρος τους, καθώς και όλων των εγγράφων της AGEA ή του Υπουργείου που συνδέονταν με τις πράξεις αυτές.

31 Θεωρούν ότι οι πράξεις αυτές είναι παράνομες, ιδίως λόγω μη τηρήσεως του δικαίου της Ένωσης. Προς στήριξη της απόψεώς τους, προβάλλουν ιδίως αναξιοπιστία των στοιχείων βάσει των οποίων καθορίζεται το ύψος της εθνικής παραγωγής στον τομέα του γάλακτος και των γαλακτοκομικών προϊόντων. Ειδικότερα, φρονούν ότι οι ποσότητες γάλακτος που χρησιμοποιούνται για την παραγωγή τυριών με προστατευόμενη ονομασία προέλευσης (ΠΟΠ) τα οποία προορίζονται να εξαχθούν σε τρίτες χώρες θα πρέπει να εξαιρεθούν από τον υπολογισμό της συνολικής εγγυημένης ποσότητας που χορηγείται στα κράτη μέλη.

32 Το αιτούν δικαστήριο εκτιμά ότι, σχετικά με τις ποσοστώσεις γάλακτος, η ανάγκη να προστατευθεί η ισορροπία μεταξύ της προσφοράς και της ζήτησης γάλακτος και γαλακτοκομικών προϊόντων αφορά μόνον την εσωτερική αγορά της Ένωσης. Επομένως, το γάλα που χρησιμοποιείται για την παραγωγή γαλακτοκομικών προϊόντων με ΠΟΠ τα οποία προορίζονται προς εξαγωγή εκτός της Ένωσης δεν πρέπει να λαμβάνεται υπόψη κατά τον υπολογισμό των εθνικών ποσοστώσεων γάλακτος και ποσοτήτων αναφοράς, οπότε η συμπληρωματική εισφορά πρέπει να αφορά μόνον τις ποσότητες αγελαδινού γάλακτος ή άλλων γαλακτοκομικών προϊόντων που διατίθενται στο εμπόριο κατά τη διάρκεια της δωδεκάμηνης περιόδου αποκλειστικώς στην αγορά της Ένωσης.

33 Η ερμηνεία αυτή συνάγεται από τον κανονισμό 856/84, τους κανόνες του οποίου επανέλαβαν οι κανονισμοί που τον διαδέχθηκαν και ο οποίος αφορά μόνον την «κοινοτική αγορά γαλακτοκομικών προϊόντων», όπως και από την αιτιολογική σκέψη 51 του ενιαίου κανονισμού ΚΟΑ, η οποία δεν αναφέρεται ρητώς στην παρασκευή και στην εμπορία των προϊόντων που προορίζονται για εξαγωγή εκτός της Ένωσης. Εξάλλου, η απόφαση της 25ης Μαρτίου 2004, Azienda Agricola Ettore Ribaldi κ.λπ. (C-480/00, C-482/00, C-484/00, C-489/00 έως C-491/00 και C-497/00 έως C-499/00, EU:C:2004:179), δεν κλονίζει μια τέτοια ερμηνεία των εν λόγω κανονισμών.

34 Συναφώς, το εν λόγω δικαστήριο υπογραμμίζει τη μοναδικότητα των προϊόντων ΠΟΠ. Το γάλα που χρησιμοποιείται για την παραγωγή τέτοιων προϊόντων έχει ιδιαίτερα χαρακτηριστικά, καθόσον τόσο η παραγωγή όσο και η χρήση του πρέπει να περιορίζονται στο έδαφος της ΠΟΠ. Εξάλλου, το γάλα αυτό δεν έχει ούτε δική του αγορά ούτε δικούς του χρήστες πέραν των εγκαταστάσεων που παράγουν το προϊόν αυτό. Επιπλέον, όταν το τελικό προϊόν προορίζεται να εξαχθεί εκτός της Ένωσης και στο μέτρο που πράγματι εξάγεται, δεν θα μπορεί να έχει καμία επίπτωση στη σχέση μεταξύ της ζήτησης και της προσφοράς γαλακτοκομικών προϊόντων στις εγχώριες αγορές των κρατών μελών.

35 Επομένως, η συνεκτίμηση, κατά τον καθορισμό των ποσοτήτων γάλακτος που χορηγούνται σε κάθε κράτος μέλος, των ποσοτήτων που χρειάστηκαν για την παραγωγή γαλακτοκομικών προϊόντων προοριζομένων να εξαχθούν σε τρίτες χώρες έχει ως αποτέλεσμα να καθίσταται αναξιόπιστη η χορήγηση των εθνικών ποσοτήτων αναφοράς και, επομένως, των ατομικών ποσοτήτων αναφοράς. Επιπλέον, η υπαγωγή των ποσοτήτων γάλακτος που χρειάζονται για την παραγωγή τυριών με ΠΟΠ τα οποία προορίζονται να εξαχθούν σε τρίτες χώρες στο ίδιο καθεστώς γαλακτοκομικών ποσοστώσεων με τις ποσότητες γάλακτος που προορίζονται να διατεθούν εντός της Ένωσης έχει ως συνέπεια να αντιμετωπίζονται κατά τον ίδιο τρόπο διαφορετικές καταστάσεις.

36 Κατά συνέπεια, το αιτούν δικαστήριο διερωτάται κατά πόσον η εθνική νομοθεσία, η οποία περιλαμβάνει στον υπολογισμό των εθνικών ποσοστώσεων τις ποσότητες γάλακτος που χρησιμοποιούνται για την παραγωγή τυριών με ΠΟΠ τα οποία προορίζονται να εξαχθούν σε τρίτες χώρες, συμμορφώνεται προς τις σχετικές διατάξεις των κανονισμών περί επιβολής συμπληρωματικών εισφορών στον τομέα του γάλακτος.

37 Επικουρικώς, το αιτούν δικαστήριο διερωτάται ως προς το κύρος ενός τέτοιου καθεστώτος ποσοστώσεων γάλακτος λαμβανομένων υπόψη των σκοπών προστασίας των ΠΟΠ, του άρθρου 32, στοιχείο α′, του άρθρου 39, παράγραφος 1 και παράγραφος 2, στοιχείο α′, του άρθρου 40, παράγραφος 2, και του άρθρου 41, στοιχείο β′, ΣΛΕΕ καθώς και των αρχών της ασφάλειας δικαίου, της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης, της αναλογικότητας, της απαγορεύσεως των διακρίσεων και της ελεύθερης οικονομικής πρωτοβουλίας.

38 Στο πλαίσιο αυτό, το Tribunale amministrativo regionale per il Lazio (περιφερειακό διοικητικό πρωτοδικείο Λατίου, Ιταλία) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Πρέπει τα άρθρα 1, 2 και 3 του [κανονισμού 856/84], το άρθρο 1 και το άρθρο 2, παράγραφος 1, του [κανονισμού 3950/92], το άρθρο 1, παράγραφος 1, και το άρθρο 5 του [κανονισμού 1788/2003] και τα άρθρα 55, 64 και 65 του [ενιαίου κανονισμού ΚΟΑ] καθώς και τα παραρτήματά τους, στο μέτρο που αποσκοπούν να εξασφαλίσουν την ισορροπία μεταξύ της ζήτησης και της προσφοράς γαλακτοκομικών προϊόντων στην αγορά της Ένωσης, να ερμηνευθούν υπό την έννοια ότι εξαιρούν από τον υπολογισμό των "ποσοστώσεων γάλακτος" την παραγωγή που προορίζεται για την εξαγωγή σε τρίτες χώρες τυριών ΠΟΠ, σύμφωνα με τους σκοπούς προστασίας που προβλέπονται για τα προϊόντα ΠΟΠ στο άρθρο 13 του [κανονισμού 2081/92], όπως επιβεβαιώθηκε με τα άρθρα 4 και 13 του [κανονισμού 510/2006] και του [κανονισμού (ΕΕ) 1151/2012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 21ης Νοεμβρίου 2012, για τα συστήματα ποιότητας των γεωργικών προϊόντων και τροφίμων (ΕΕ 2012, L 343, σ. 1)], κατ' εφαρμογήν των αρχών που κατοχυρώνονται στα άρθρα 32, 39, 40 και 41 ΣΛΕΕ;

2) Σε περίπτωση καταφατικής απάντησης, αντιβαίνει στις ρυθμίσεις αυτές, ερμηνευόμενες κατ' αυτόν τον τρόπο, ο συνυπολογισμός στις ατομικές ποσότητες αναφοράς των ποσοτήτων γάλακτος που χρησιμοποιούνται για την παραγωγή τυριών ΠΟΠ τα οποία προορίζονται προς εξαγωγή εκτός της Ένωσης, όπως αυτός προκύπτει από το άρθρο 2 της [πράξεως νομοθετικού περιεχομένου αριθ. 49/2003] και το άρθρο 2 του [νόμου 468/1992] στο μέτρο που παραπέμπει σε αυτό το άρθρο 2 της πράξεως νομοθετικού περιεχομένου αριθ. 49/2003;

3) Επικουρικώς, στην περίπτωση που κριθεί ότι η ερμηνεία αυτή δεν είναι ορθή, προσκρούουν τα άρθρα 1 έως 3 του [κανονισμού 856/84], το άρθρο 1 και το άρθρο 2, παράγραφος 1, του [κανονισμού 3950/92], το άρθρο 1, παράγραφος 1, και το άρθρο 5 του [κανονισμού 1788/2003] και τα άρθρα 55, 64 και 65 του [ενιαίου κανονισμού ΚΟΑ] καθώς και τα παραρτήματά τους (σε συνδυασμό με τις ιταλικές διατάξεις περί μεταφοράς στην εσωτερική έννομη τάξη που διαλαμβάνονται στο άρθρο 2 της [πράξεως νομοθετικού περιεχομένου αριθ. 49/2003] και στο άρθρο 2 του [νόμου 468/1992] στο μέτρο που παραπέμπει σε αυτό το άρθρο 2 της πράξεως νομοθετικού περιεχομένου αριθ. 49/2003), που περιλαμβάνουν στον υπολογισμό της ποσότητας η οποία χορηγείται στα κράτη μέλη, και δεν το εξαιρούν, το γάλα που χρησιμοποιείται για την παραγωγή τυριών ΠΟΠ που εξάγονται σε τρίτες χώρες ή προορίζονται για την αγορά τρίτων χωρών, στο μέτρο που αφορά την εν λόγω εξαγωγή, στους σκοπούς προστασίας του κανονισμού [2081/92], ο οποίος προστατεύει τις ΠΟΠ, λαμβανομένου υπόψη ιδίως του άρθρου 13, όπως επιβεβαιώνεται από τον κανονισμό 510/2006 και από τον κανονισμό 1151/2012, καθώς και λαμβανομένων υπόψη των σκοπών προστασίας του άρθρου 4 του κανονισμού 1151/2012, και προσκρούουν επίσης στα άρθρα 32, 39, 40 και 41 ΣΛΕΕ και στις αρχές της ασφάλειας δικαίου, της [προστασίας της] δικαιολογημένης εμπιστοσύνης, της αναλογικότητας και της απαγορεύσεως των διακρίσεων καθώς και της ελεύθερης οικονομικής πρωτοβουλίας για τους σκοπούς της εξαγωγής εκτός της Ένωσης;»

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

Επί του πρώτου ερωτήματος

39 Με το πρώτο ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν τα άρθρα 55, 65 και 78 του ενιαίου κανονισμού ΚΟΑ πρέπει να ερμηνευθούν υπό την έννοια ότι εξαιρούν από τον υπολογισμό των εθνικών ποσοστώσεων για την παραγωγή γάλακτος και άλλων γαλακτοκομικών προϊόντων, καθώς και των εισφορών επί των πλεονασμάτων, τις ποσότητες γάλακτος που χρησιμοποιούνται για την παραγωγή τυριών με ΠΟΠ τα οποία προορίζονται να εξαχθούν σε τρίτες χώρες.

40 Συναφώς, επισημαίνεται ότι το άρθρο 65, στοιχεία α′ και β′, του κανονισμού αυτού δεν ορίζει το «γάλα» και τα «άλλα γαλακτοκομικά προϊόντα» σε συνάρτηση με τη χρήση τους για την παραγωγή ορισμένων παραγώγων προϊόντων, όπως είναι τα τυριά ΠΟΠ.

41 Εξάλλου, αφενός, δυνάμει του άρθρου 55, παράγραφος 1, στοιχείο α′, του ενιαίου κανονισμού ΚΟΑ, στο γάλα και στα γαλακτοκομικά προϊόντα, που ορίζονται στο άρθρο 65, στοιχεία α′ και β′, του κανονισμού, εφαρμόζεται καθεστώς ποσοστώσεων, το δε καθεστώς ποσοστώσεων ρυθμίζεται ειδικότερα στα άρθρα 66 έως 78 του κανονισμού. Αφετέρου, όπως προβλέπει το

άρθρο 55, παράγραφος 2, του κανονισμού, όταν ένας παραγωγός υπερβαίνει τη σχετική ποσόστωση, επιβάλλεται στις οικείες ποσότητες εισφορά επί του πλεονάσματος με την επιφύλαξη των όρων που καθορίζονται στα τμήματα ΙΙ και ΙΙΙ του κανονισμού.

42 Υπό τις συνθήκες αυτές, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, οι διατάξεις αυτές πρέπει να ερμηνεύονται με βάση όχι μόνο το γράμμα τους, αλλά και το πλαίσιό τους, καθώς και τους σκοπούς που επιδιώκονται με τη ρύθμιση της οποίας αποτελούν μέρος (βλ., κατ' αναλογίαν, απόφαση της 11ης Σεπτεμβρίου 2019, Lexitor, C-383/18, EU:C:2019:702, σκέψη 26).

43 Διαπιστώνεται όμως ότι ούτε οι διατάξεις περί του καθεστώτος των ποσοστώσεων γάλακτος ούτε οι διατάξεις περί του καθεστώτος εισφοράς επί των ποσοτήτων γάλακτος και γαλακτοκομικών προϊόντων που διατίθενται στο εμπόριο καθ' υπέρβαση των ποσοστώσεων αυτών περιλαμβάνουν ειδικούς κανόνες όσον αφορά τις ποσότητες γάλακτος που χρησιμοποιούνται για την παραγωγή άλλων γαλακτοκομικών προϊόντων με ΠΟΠ τα οποία προορίζονται να εξαχθούν σε τρίτες χώρες. Ειδικότερα, οι διατάξεις αυτές δεν καθορίζουν τα εν λόγω καθεστώτα με βάση την ονομασία που μπορεί να δοθεί στα εν λόγω γαλακτοκομικά προϊόντα και τον τελικό προορισμό τους.

44 Η διαπίστωση αυτή επιβεβαιώνεται από τον σκοπό του ενιαίου κανονισμού ΚΟΑ, όπως προκύπτει ιδίως από την αιτιολογική σκέψη του 36, καθώς και από τον σκοπό του καθεστώτος εισφοράς επί των ποσοτήτων γάλακτος που υπερβαίνουν ορισμένη ποσότητα αναφοράς, το οποίο εισήχθη με τον κανονισμό 856/84 και έχει επανειλημμένως παραταθεί. Ο σκοπός αυτός συνίσταται στη μείωση τόσο της ανισορροπίας μεταξύ προσφοράς και ζήτησης στην αντίστοιχη αγορά όσο και των συνακόλουθων διαρθρωτικών πλεονασμάτων, προκειμένου να επιτευχθεί καλύτερη ισορροπία της αγοράς. Ειδικότερα, στο πλαίσιο του καθεστώτος των ποσοστώσεων γάλακτος και του καθεστώτος των εισφορών επί των πλεονασμάτων, ο νομοθέτης της Ένωσης θέλησε να στοχεύσει στον έλεγχο της αύξησης ολόκληρης της παραγωγής γάλακτος εντός της Ένωσης, ανεξαρτήτως των δυνατοτήτων διάθεσης στην αγορά των προϊόντων αυτών.

45 Ο επιδιωκόμενος από τον νομοθέτη της Ένωσης σκοπός προκύπτει ρητώς, όπως υπογράμμισαν η Ιταλική Κυβέρνηση και η Επιτροπή με τις γραπτές παρατηρήσεις τους, από την πέμπτη αιτιολογική σκέψη του κανονισμού 856/84, κατά την οποία η καθορισθείσα για την Κοινότητα συνολική εγγυημένη ποσότητα υπολογίστηκε λαμβανομένων υπόψη τόσο του επιπέδου της εσωτερικής κατανάλωσης όσο και των δυνατοτήτων εξαγωγής.

46 Επιπλέον, όπως προκύπτει επίσης από την αιτιολογική σκέψη 4 του κανονισμού 248/2008, ο νομοθέτης της Ένωσης στηρίχθηκε, προκειμένου να δικαιολογήσει την πρόσθετη αύξηση κατά 2 % των ποσοστώσεων γάλακτος που χορηγούνταν σε κάθε κράτος μέλος, σκοπός της οποίας ήταν να διευκολυνθεί η παραγωγή περισσότερου γάλακτος εντός της Ένωσης και να ικανοποιηθούν οι πρόσθετες ανάγκες της αγοράς για γαλακτοκομικά προϊόντα, στην έκθεση της Επιτροπής σχετικά με τις προοπτικές των αγορών, η οποία αφορούσε τόσο την κατάσταση της αγοράς της Ένωσης όσο και την κατάσταση της «παγκόσμιας» αγοράς.

47 Τέλος, πρέπει να γίνει δεκτό ότι η ερμηνεία την οποία προτείνουν οι προσφεύγουσες της κύριας δίκης, κατά την οποία οι ποσότητες γάλακτος που χρησιμοποιούνται για την παραγωγή τυριών με ΠΟΠ τα οποία προορίζονται να εξαχθούν σε τρίτες χώρες πρέπει να εξαιρούνται από τον υπολογισμό των εθνικών ποσοστώσεων για την παραγωγή γάλακτος και άλλων γαλακτοκομικών προϊόντων, καθώς και των εισφορών επί των πλεονασμάτων, προϋποθέτει ότι το γάλα που παραδίδεται από τους παραγωγούς στους μεταποιητές και προορίζεται για την παρασκευή τυριών ΠΟΠ με σκοπό την εξαγωγή τους σε τρίτες χώρες είναι επακριβώς ταυτοποιήσιμο και ιχνηλάσιμο ως προς κάθε παραγωγό. Όπως όμως υπογραμμίζουν η Ιταλική Κυβέρνηση και η

Επιτροπή, για την εφαρμογή του καθεστώτος των ποσοστώσεων γάλακτος και του καθεστώτος των εισφορών επί των πλεονασμάτων, το δίκαιο της Ένωσης δεν επιβάλλει στους παραγωγούς γάλακτος την υποχρέωση να προβλέψουν τέτοια ιχνηλασιμότητα ανάλογα με το αν το γάλα προορίζεται ή όχι για την παραγωγή τυριών με ΠΟΠ που πρόκειται να εξαχθούν σε τρίτες χώρες.

48 Βάσει των ανωτέρω σκέψεων, στο πρώτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι τα άρθρα 55, 65 και 78 του ενιαίου κανονισμού ΚΟΑ πρέπει να ερμηνευθούν υπό την έννοια ότι δεν εξαιρούν από τον υπολογισμό των εθνικών ποσοστώσεων για την παραγωγή γάλακτος και άλλων γαλακτοκομικών προϊόντων, καθώς και των εισφορών επί των πλεονασμάτων, τις ποσότητες γάλακτος που χρησιμοποιούνται για την παραγωγή τυριών με ΠΟΠ τα οποία προορίζονται να εξαχθούν σε τρίτες χώρες.

Επί του δευτέρου ερωτήματος

49 Δεδομένης της απαντήσεως που δόθηκε στο πρώτο ερώτημα, παρέλκει η απάντηση στο δεύτερο ερώτημα.

Επί του τρίτου ερωτήματος

50 Με το τρίτο ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, από το Δικαστήριο να εκτιμήσει το κύρος των άρθρων 55, 65 και 78 του ενιαίου κανονισμού ΚΟΑ, καθόσον δεν εξαιρούν από τον υπολογισμό των εθνικών ποσοστώσεων για την παραγωγή γάλακτος και άλλων γαλακτοκομικών προϊόντων, καθώς και των εισφορών επί των πλεονασμάτων, τις ποσότητες γάλακτος που χρησιμοποιούνται για την παραγωγή τυριών με ΠΟΠ τα οποία προορίζονται να εξαχθούν σε τρίτες χώρες, λαμβανομένων υπόψη τόσο των σκοπών προστασίας των ΠΟΠ, όπως αυτοί προκύπτουν από το άρθρο 13 του κανονισμού 510/2006, όσο και του άρθρου 32, στοιχείο α′, του άρθρου 39, παράγραφος 1 και παράγραφος 2, στοιχείο α′, του άρθρου 40, παράγραφος 2, και του άρθρου 41, στοιχείο β′, ΣΛΕΕ, καθώς και των αρχών της ασφάλειας δικαίου, της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης, της αναλογικότητας, της απαγορεύσεως των διακρίσεων και της ελεύθερης οικονομικής πρωτοβουλίας.

51 Όσον αφορά, καταρχάς, τα ερωτήματα του αιτούντος δικαστηρίου σχετικά με το κατά πόσον τα άρθρα 55, 65 και 78 του ενιαίου κανονισμού ΚΟΑ συμβιβάζονται προς τους σκοπούς προστασίας των προϊόντων ΠΟΠ, όπως αυτοί προκύπτουν ιδίως από το άρθρο 13 του κανονισμού 510/2006, διαπιστώνεται, αφενός, ότι το καθεστώς των ποσοστώσεων γάλακτος και η νομοθεσία για τις ΠΟΠ επιδιώκουν κοινούς σκοπούς, όπως, μεταξύ άλλων, η επίτευξη μιας καλύτερης ισορροπίας μεταξύ προσφοράς και ζήτησης στην αγορά. Τα δε μέσα που χρησιμοποιούνται προς τούτο δεν είναι μεν τα ίδια, πλην όμως, όπως προκύπτει ιδίως από την αιτιολογική σκέψη 36 του ενιαίου κανονισμού ΚΟΑ και από την αιτιολογική σκέψη 2 του κανονισμού 510/2006, δεν έρχονται σε σύγκρουση μεταξύ τους.

52 Ειδικότερα, υπενθυμίζεται ότι, όπως έκρινε το Δικαστήριο στη σκέψη 36 της αποφάσεως της 17ης Οκτωβρίου 2019, Caseificio Cirigliana κ.λπ. (C-569/18, EU:C:2019:873), η νομοθεσία που εφαρμόζεται στις ΠΟΠ προστατεύει τους δικαιούχους από την καταχρηστική χρήση των εν λόγω ονομασιών εκ μέρους τρίτων που επιθυμούν να επωφεληθούν από τη φήμη τους.

53 Η νομοθεσία αυτή αποτελεί συνεπώς μέσο για την προώθηση της ποιότητας ενός προϊόντος βάσει προκαθορισμένων κριτηρίων. Από την πλευρά του, το σύστημα των ποσοστώσεων γάλακτος περιλαμβάνει διατάξεις που επικεντρώνονται στην ποσότητα της παραγωγής.

54 Αφετέρου, το αιτούν δικαστήριο επικαλείται, προς στήριξη των λόγων που συνηγορούν υπέρ της εξαιρέσεως από τον υπολογισμό των σχετικών ποσοστώσεων της παραγωγής γάλακτος η οποία χρησιμεύει για την παρασκευή τυριών ΠΟΠ που προορίζονται για εξαγωγή σε τρίτες χώρες, τον κανονισμό 1898/87, οι διατάξεις του οποίου καταργήθηκαν με τον ενιαίο κανονισμό ΚΟΑ από 1ης Ιουλίου 2008, δυνάμει του άρθρου 201, παράγραφος 1, στοιχείο γ′, του κανονισμού αυτού, και ενσωματώθηκαν στον ενιαίο κανονισμό ΚΟΑ, όπως επίσης προκύπτει από την αιτιολογική σκέψη 105 του ίδιου κανονισμού.

55 Υπενθυμίζεται συναφώς ότι, δυνάμει του άρθρου 114, παράγραφος 1, του ενιαίου κανονισμού ΚΟΑ, τα τρόφιμα που προορίζονται για ανθρώπινη κατανάλωση επιτρέπεται να διατίθενται στο εμπόριο ως γάλα και γαλακτοκομικά προϊόντα μόνον εάν συμμορφώνονται προς τους ορισμούς και τις ονομασίες του παραρτήματος XII του ίδιου κανονισμού, σχετικά με τους ορισμούς και τις ονομασίες που αφορούν το γάλα και τα γαλακτοκομικά προϊόντα που προβλέπονται στην ως άνω διάταξη.

56 Πλην όμως η εν λόγω διάταξη δεν μπορεί να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι προβλέπει την εξαίρεση των ποσοτήτων γάλακτος που χρησιμοποιούνται για την παραγωγή προϊόντων με ΠΟΠ τα οποία προορίζονται να εξαχθούν σε τρίτες χώρες. Ειδικότερα, οι κανόνες αυτοί σχετικά με την προστασία της ονομασίας του γάλακτος και των γαλακτοκομικών προϊόντων αποσκοπούσαν στην προστασία της ονομασίας από την άποψη της φυσικής σύνθεσής τους, χάριν του συμφέροντος των παραγωγών και των καταναλωτών (πρβλ. απόφαση της 16ης Δεκεμβρίου 1999, UDL, C-101/98, EU:C:1999:615, σκέψεις 15 και 32), και δεν έχουν καμία σημασία για την ερμηνεία του πεδίου εφαρμογής του καθεστώτος των ποσοστώσεων γάλακτος, εφόσον οι κανόνες αυτοί περιλαμβάνονταν, όπως προκύπτει από την αιτιολογική σκέψη 51 του εν λόγω κανονισμού, μεταξύ των μέτρων για τη ρύθμιση της εμπορίας και της ονομασίας του γάλακτος, των γαλακτοκομικών προϊόντων και των λιπαρών ουσιών.

57 Επομένως, οι σκοποί που συνδέονται με την προστασία των ΠΟΠ, όπως αυτοί προκύπτουν από το άρθρο 13 του κανονισμού 510/2006, δεν επιβάλλουν την εξαίρεση των ποσοτήτων γάλακτος που χρησιμοποιούνται για την παραγωγή τυριών με ΠΟΠ τα οποία προορίζονται να εξαχθούν σε τρίτες χώρες από τον υπολογισμό των εθνικών ποσοστώσεων για την παραγωγή γάλακτος και άλλων γαλακτοκομικών προϊόντων που προβλέπονται από τον ενιαίο κανονισμό ΚΟΑ.

58 Όσον αφορά τα ερωτήματα του αιτούντος δικαστηρίου σχετικά με το κατά πόσον το καθεστώς των ποσοστώσεων γάλακτος και το καθεστώς των εισφορών επί των πλεονασμάτων, όπως αυτά προκύπτουν από τα άρθρα 55, 65 και 78 του ενιαίου κανονισμού ΚΟΑ, συμβιβάζονται προς τα άρθρα της Συνθήκης ΛΕΕ στα οποία αναφέρεται το αιτούν δικαστήριο και τα οποία παρατίθενται στη σκέψη 50 της παρούσας αποφάσεως, υπενθυμίζεται ότι ο νομοθέτης της Ένωσης διαθέτει στον τομέα της κοινής γεωργικής πολιτικής ευρεία διακριτική ευχέρεια η οποία αντιστοιχεί στις πολιτικές ευθύνες που του αναθέτουν τα άρθρα 40 έως 43 ΣΛΕΕ (απόφαση της 14ης Μαΐου 2009, Azienda Agricola Disarò Antonio κ.λπ., C-34/08, EU:C:2009:304, σκέψη 44).

59 Στο πλαίσιο αυτό, τα ερωτήματα του αιτούντος δικαστηρίου αφορούν ενδεχόμενη παραβίαση των σκοπών που κατοχυρώνονται στο άρθρο 32, στοιχείο α′, ΣΛΕΕ από το καθεστώς των ποσοστώσεων γάλακτος και το καθεστώς των εισφορών επί των πλεονασμάτων, όπως ερμηνεύονται στη σκέψη 48 της παρούσας αποφάσεως. Ειδικότερα, το αιτούν δικαστήριο διερωτάται ως προς τη συμβατότητα τέτοιων καθεστώτων προς τον σκοπό της προαγωγής των εμπορικών συναλλαγών μεταξύ των κρατών μελών και των τρίτων χωρών ο οποίος προκύπτει από τη διάταξη αυτή της Συνθήκης ΛΕΕ.

60 Συναφώς, επισημαίνεται ότι ναι μεν, δυνάμει του άρθρου 32, στοιχείο α′, ΣΛΕΕ, για την εκτέλεση του έργου που της ανατίθεται στο τιτλοφορούμενο «Τελωνειακή Ένωση» κεφάλαιο 1 του τίτλου ΙΙ του τρίτου μέρους της Συνθήκης ΛΕΕ, η Επιτροπή καθοδηγείται από την ανάγκη προαγωγής των εμπορικών συναλλαγών μεταξύ των κρατών μελών και των τρίτων χωρών, πλην όμως από την απόφαση περί παραπομπής δεν προκύπτει ότι, κατά τη θέσπιση του καθεστώτος των ποσοστώσεων γάλακτος, δεν ελήφθησαν υπόψη λόγοι σχετικοί με την ανάγκη προαγωγής των εμπορικών συναλλαγών μεταξύ των κρατών μελών και των τρίτων χωρών.

61 Εν πάση περιπτώσει, ακόμη και αν το άρθρο 32, στοιχείο α′, ΣΛΕΕ καθιστά επιβεβλημένο για τον νομοθέτη της Ένωσης να εξαιρέσει τις ποσότητες γάλακτος που χρησιμοποιούνται για την παραγωγή γαλακτοκομικών προϊόντων με ΠΟΠ τα οποία προορίζονται να εξαχθούν σε τρίτες χώρες, δεν μπορεί να θεωρηθεί, λαμβανομένου υπόψη του ευρέος περιθωρίου εκτιμήσεως που διαθέτει ο νομοθέτης της Ένωσης στον τομέα της κοινής γεωργικής πολιτικής, ότι, μη εξαιρώντας το γάλα αυτό από τον υπολογισμό των ποσοστώσεων και των εισφορών επί των πλεονασμάτων, ο νομοθέτης αυτός υπερέβη το περιθώριο εκτιμήσεως που του παρέχεται ως προς την εφαρμογή της πολιτικής αυτής.

62 Όσον αφορά την ενδεχόμενη παραβίαση των σκοπών που προβλέπονται στο άρθρο 39 ΣΛΕΕ, υπενθυμίζεται ότι, όπως προκύπτει από τη νομολογία του Δικαστηρίου, τα θεσμικά όργανα της Ένωσης πρέπει να προβαίνουν διαρκώς σε συμβιβασμό μεταξύ των τυχόν αντιφάσεων των κατ' ιδίαν αυτών σκοπών και να προσδίδουν σε έναν εξ αυτών το προσωρινό προβάδισμα που επιβάλλουν οι πραγματικές ή οικονομικές περιστάσεις στο πλαίσιο των οποίων λαμβάνουν τις αποφάσεις τους (απόφαση της 14ης Μαΐου 2009, Azienda Agricola Disarò Antonio κ.λπ., C-34/08, EU:C:2009:304, σκέψη 45, καθώς και διάταξη της 3ης Δεκεμβρίου 2019, Fruits de Ponent κατά Επιτροπής, C-183/19 P, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2019:1039, σκέψη 25).

63 Πλην όμως, αφενός, όπως έκρινε το Δικαστήριο σε σχέση με τον κανονισμό 1788/2003, το Συμβούλιο, παρέχοντας προσωρινό προβάδισμα στην επιδίωξη του σκοπού της σταθεροποίησης των αγορών, δεν υπερέβη την εξουσία του εκτιμήσεως (απόφαση της 14ης Μαΐου 2009, Azienda Agricola Disarò Antonio κ.λπ., C-34/08, EU:C:2009:304, σκέψη 51).

64 Εξάλλου, το καθεστώς εισφοράς αποσκοπεί στην αποκατάσταση της ισορροπίας μεταξύ της προσφοράς και της ζήτησης στην αγορά γάλακτος, η οποία χαρακτηρίζεται από διαρθρωτικά πλεονάσματα, μέσω του περιορισμού της γαλακτοκομικής παραγωγής και, κατά συνέπεια, εντάσσεται στο πλαίσιο της ορθολογικής αναπτύξεως της γαλακτοκομικής παραγωγής, καθώς και της εξασφαλίσεως δίκαιου βιοτικού επιπέδου για τον γεωργικό πληθυσμό, μέσω της συμβολής στη σταθεροποίηση του εισοδήματος του πληθυσμού αυτού (βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση της 14ης Μαΐου 2009, Azienda Agricola Disarò Antonio κ.λπ., C-34/08, EU:C:2009:304, σκέψη 53).

65 Το ίδιο ισχύει όσον αφορά τον ενιαίο κανονισμό ΚΟΑ. Ειδικότερα, όπως προκύπτει ιδίως από τις αιτιολογικές σκέψεις του 36 και 37, ο κανονισμός αυτός αποτελεί συνέχεια των σκοπών του κανονισμού 1788/2003 και των μέσων που ο κανονισμός αυτός θέσπισε για την επίτευξή τους.

66 Αφετέρου, όσον αφορά την προβαλλόμενη μη συνεκτίμηση από το Συμβούλιο, κατά παράβαση του άρθρου 39, παράγραφος 2, στοιχείο α′, ΣΛΕΕ, των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών της παραγωγής γάλακτος που χρησιμοποιείται για την παρασκευή τυριών ΠΟΠ κατά τη θέσπιση του καθεστώτος των ποσοστώσεων γάλακτος και του καθεστώτος των εισφορών επί των πλεονασμάτων, ενώ οι ΠΟΠ συνδέονται στενά με ορισμένη γεωγραφική περιοχή, υπενθυμίζεται ότι η διάταξη αυτή προβλέπει υποχρέωση συνεκτίμησης, κατά την εκπόνηση της κοινής

γεωργικής πολιτικής και των ειδικών μεθόδων που συνεπάγεται η εφαρμογή της, μεταξύ άλλων «[του] ιδιαίτερ[ου] χαρακτήρ[α] της γεωργικής δραστηριότητας, που απορρέει από την κοινωνική δομή της γεωργίας και τις διαρθρωτικές και φυσικές ανισότητες μεταξύ των διαφόρων γεωργικών περιοχών». Εντούτοις, δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι οι ιδιαιτερότητες των ΠΟΠ συγκαταλέγονται στις κατά τη διάταξη αυτή διαρθρωτικές και φυσικές ανισότητες μεταξύ των διαφόρων γεωργικών περιοχών, δεδομένου ότι οι ιδιαιτερότητες αυτές οφείλονται ιδίως στην επιλογή του νομοθέτη της Ένωσης να ευνοήσει τη διαφοροποίηση της γεωργικής παραγωγής αναδεικνύοντας την προέλευση των προϊόντων.

67 Απεναντίας, ο ενιαίος κανονισμός ΚΟΑ περιλαμβάνει διατάξεις που εξασφαλίζουν κάποια ευελιξία, καθόσον επιτρέπουν, μεταξύ άλλων, τη συνεκτίμηση διαρθρωτικών και φυσικών ανισοτήτων μεταξύ των διαφόρων γεωργικών περιοχών, όπως είναι η αναθεώρηση των εθνικών ποσοστώσεων ανάλογα με τη γενική κατάσταση της αγοράς και τις ιδιαίτερες συνθήκες που επικρατούν σε ορισμένα κράτη μέλη, όπως προκύπτει από το άρθρο 66, παράγραφος 3, του ως άνω κανονισμού, ή η δυνατότητα κατανομής στους παραγωγούς του συνόλου ή μέρους των ποσοστώσεων που προέρχονται από το εθνικό απόθεμα, όπως προκύπτει από το άρθρο 68 του εν λόγω κανονισμού, ή ακόμη η δυνατότητα των κρατών μελών να προβλέψουν ειδικά μέτρα μεταβίβασης ποσοστώσεων σε εθνικό επίπεδο, στο κατάλληλο εδαφικό επίπεδο ή σε συγκεκριμένες ζώνες συλλογής, όπως προβλέπει το άρθρο 75 του ίδιου κανονισμού.

68 Δεν μπορεί ούτε να θεωρηθεί, για τον λόγο ότι οι παραγωγοί τυριών ΠΟΠ δεν τελούν σε κατάσταση συγκρίσιμη προς εκείνη των λοιπών παραγωγών τυριών, ότι η συμπερίληψη, στον υπολογισμό των εθνικών ποσοστώσεων και των εισφορών επί των ποσοτήτων που διατίθενται στο εμπόριο επιπλέον των ποσοστώσεων αυτών, των ποσοτήτων γάλακτος που χρησιμοποιούνται για την παραγωγή τυριών ΠΟΠ τα οποία προορίζονται να εξαχθούν σε τρίτες χώρες παραβιάζει τα όρια που τίθενται με το άρθρο 40, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ.

69 Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι, κατά τη διάταξη αυτή, η κοινή οργάνωση των γεωργικών αγορών δύναται να περιλαμβάνει όλα τα αναγκαία μέτρα για την επίτευξη των στόχων του άρθρου 39 ΣΛΕΕ και πρέπει να αποκλείει κάθε διάκριση μεταξύ παραγωγών ή καταναλωτών εντός της Ένωσης.

70 Κατά πάγια νομολογία, η αρχή της απαγορεύσεως των διακρίσεων απαιτεί να μην αντιμετωπίζονται κατά διαφορετικό τρόπο όμοιες καταστάσεις ούτε καθ' όμοιο τρόπο διαφορετικές καταστάσεις, εκτός και αν μια τέτοιου είδους μεταχείριση δικαιολογείται αντικειμενικώς (απόφαση της 14ης Μαΐου 2009, Azienda Agricola Disarò Antonio κ.λπ., C-34/08, EU:C:2009:304, σκέψη 67).

71 Πλην όμως, όπως εκθέτει η Ιταλική Κυβέρνηση στις γραπτές παρατηρήσεις της, το γεγονός ότι το τυρί ΠΟΠ μπορεί να πωληθεί σε αγορά γαλακτοκομικών προϊόντων εκτός της Ένωσης δεν το διαφοροποιεί, για τον λόγο αυτόν και μόνον, από τα λοιπά γαλακτοκομικά προϊόντα.

72 Εν πάση περιπτώσει, το Δικαστήριο έκρινε ότι, έστω και αν υποτεθεί ότι ο κανονισμός 1788/2003, ο οποίος εφαρμόζεται αδιακρίτως σε όλους τους δικαιούχους ατομικών ποσοτήτων αναφοράς, εισάγει διαφορετική μεταχείριση μεταξύ της παραγωγής γάλακτος που προορίζεται για την παρασκευή των προϊόντων ΠΟΠ και εκείνης που προορίζεται για την παρασκευή άλλων γαλακτοκομικών προϊόντων και, ως εκ τούτου, θίγει περισσότερο ορισμένους παραγωγούς, η διαφορετική αυτή μεταχείριση δεν συνιστά δυσμενή διάκριση, εφόσον το μέτρο που την εισάγει, το οποίο λαμβάνεται στο πλαίσιο κοινής οργάνωσης αγοράς η οποία έχει διαφορετικές συνέπειες για τους παραγωγούς, αναλόγως της ειδικής φύσεως της παραγωγής τους, στηρίζεται σε

αντικειμενικά κριτήρια, προσαρμοσμένα στις ανάγκες της συνολικής λειτουργίας της κοινής οργάνωσης αγοράς. Αυτό ισχύει στην περίπτωση του καθεστώτος των ποσοστώσεων γάλακτος και του καθεστώτος των εισφορών επί των πλεονασμάτων, τα οποία έχουν ρυθμιστεί κατά τρόπον ώστε οι ατομικές ποσότητες αναφοράς να καθορίζονται σε τέτοιο επίπεδο ώστε το σύνολό τους να μην υπερβαίνει τη συνολική εγγυημένη ποσότητα για κάθε κράτος μέλος (πρβλ. απόφαση της 14ης Μαΐου 2009, Azienda Agricola Disarò Antonio κ.λπ., C-34/08, EU:C:2009:304, σκέψη 69).

73 Επομένως, δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι αντιβαίνει στην αρχή της απαγορεύσεως των διακρίσεων η συμπερίληψη, στην υπαγόμενη στα καθεστώτα αυτά παραγωγή, των ποσοτήτων γάλακτος που χρησιμοποιούνται για την παραγωγή τυριών με ΠΟΠ τα οποία προορίζονται να εξαχθούν σε τρίτες χώρες.

74 Όσον αφορά την τυχόν παράβαση του άρθρου 41, στοιχείο β',ΣΛΕΕ, υπενθυμίζεται ότι, βάσει της διατάξεως αυτής, για να επιτευχθούν οι στόχοι του άρθρου 39 ΣΛΕΕ, είναι δυνατό να προβλεφθούν ιδίως στο πλαίσιο της κοινής γεωργικής πολιτικής κοινά μέτρα για την προώθηση της κατανάλωσης ορισμένων προϊόντων. Η διάταξη αυτή δεν δημιουργεί όμως υποχρεώσεις που βαρύνουν, αυτές καθαυτές, τα θεσμικά όργανα της Ένωσης.

75 Επίσης δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι το καθεστώς των ποσοστώσεων γάλακτος και το καθεστώς των εισφορών επί των πλεονασμάτων παραβιάζουν την αρχή της αναλογικότητας. Συναφώς, το Δικαστήριο έκρινε, στη σκέψη 83 της αποφάσεως της 14ης Μαΐου 2009, Azienda Agricola Disarò Antonio κ.λπ. (C-34/08, EU:C:2009:304), ότι από την εξέταση του κανονισμού 1788/2003 υπό το πρίσμα της αρχής της αναλογικότητας δεν είχε προκύψει κανένα στοιχείο ικανό να επηρεάσει το κύρος του ως άνω κανονισμού.

76 Το ίδιο πρέπει να ισχύσει και όσον αφορά τον ενιαίο κανονισμό ΚΟΑ. Ειδικότερα, ο περιορισμός της συνολικής παραγωγής γάλακτος εντός της Ένωσης τον οποίο προβλέπει ο κανονισμός αυτός διευκολύνει τη διάθεση των υφιστάμενων εντός της Ένωσης πλεονασμάτων παραγωγής γάλακτος και, κατ' αυτόν τον τρόπο, καθιστά δυνατή τη μείωση τόσο της ανισορροπίας μεταξύ προσφοράς και ζήτησης γάλακτος και γαλακτοκομικών προϊόντων όσο και των συνακόλουθων διαρθρωτικών πλεονασμάτων. Επομένως, δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι το μέτρο αυτό είναι προδήλως ακατάλληλο για την επίτευξη του σκοπού σταθεροποίησης και βελτίωσης της ισορροπίας των αγορών, ο οποίος υπενθυμίζεται στην αιτιολογική σκέψη 36 του εν λόγω κανονισμού.

77 Ασφαλώς, το καθεστώς των ποσοστώσεων γάλακτος και το καθεστώς των εισφορών επί των πλεονασμάτων θα μπορούσαν να επηρεάσουν περισσότερο τους παραγωγούς γάλακτος που χρησιμοποιείται για την παρασκευή τυριών ΠΟΠ, οι οποίοι θα υποχρεούντο να προμηθεύονται αποκλειστικά γάλα προερχόμενο από ορισμένη γεωγραφική περιοχή, ενώ ο μηχανισμός της γεωργικής αγοράς προϋποθέτει ότι, όταν η ζήτηση γάλακτος σε ένα κράτος μέλος υπερβαίνει την προσφορά γάλακτος, το κράτος αυτό μπορεί να εισαγάγει από άλλα κράτη μέλη την αναγκαία ποσότητα γάλακτος. Εντούτοις, από τη συνέπεια αυτή δεν μπορεί να συναχθεί ότι, δεδομένου του περιθωρίου εκτιμήσεως του νομοθέτη της Ένωσης στον τομέα της κοινής γεωργικής πολιτικής, το καθεστώς των ποσοστώσεων γάλακτος είναι προδήλως ακατάλληλο για την επίτευξη του κύριου σκοπού τον οποίο επιδιώκει.

78 Όσον αφορά την προβαλλόμενη έλλειψη συμβατότητας των άρθρων 55, 65 και 78 του ενιαίου κανονισμού ΚΟΑ προς τις αρχές της ασφάλειας δικαίου, της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης και της ελεύθερης οικονομικής πρωτοβουλίας, επισημαίνεται ότι το Δικαστήριο δεν δύναται, βάσει των στοιχείων της αποφάσεως περί παραπομπής, να προβεί σε εξέταση της

συμβατότητας του καθεστώτος των ποσοστώσεων γάλακτος και του καθεστώτος των εισφορών επί των πλεονασμάτων, όπως προβλέπονται από τις διατάξεις αυτές, προς τις εν λόγω αρχές. Ειδικότερα, το αιτούν δικαστήριο δεν εκθέτει τους λόγους για τους οποίους αμφιβάλλει ως προς το κύρος των καθεστώτων αυτών υπό το πρίσμα των εν λόγω αρχών.

79 Κατόπιν όλων των ανωτέρω σκέψεων, στο τρίτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι από την εξέτασή του δεν προέκυψαν στοιχεία ικανά να κλονίσουν το κύρος των άρθρων 55, 65 και 78 του ενιαίου κανονισμού ΚΟΑ.

Επί των δικαστικών εξόδων

80 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (έκτο τμήμα) αποφαίνεται:

1) **Τα άρθρα 55, 65 και 78 του κανονισμού (ΕΚ) 1234/2007 του Συμβουλίου, της 22ας Οκτωβρίου 2007, για τη θέσπιση κοινής οργάνωσης των γεωργικών αγορών και ειδικών διατάξεων για ορισμένα γεωργικά προϊόντα, όπως τροποποιήθηκε από τον κανονισμό (ΕΚ) 248/2008 του Συμβουλίου, της 17ης Μαρτίου 2008, πρέπει να ερμηνευθούν υπό την έννοια ότι δεν εξαιρούν από τον υπολογισμό των εθνικών ποσοστώσεων για την παραγωγή γάλακτος και άλλων γαλακτοκομικών προϊόντων, καθώς και των εισφορών επί των πλεονασμάτων, τις ποσότητες γάλακτος που χρησιμοποιούνται για την παραγωγή τυριών με προστατευόμενη ονομασία προέλευσης τα οποία προορίζονται να εξαχθούν σε τρίτες χώρες.**

2) **Από την εξέταση του τρίτου προδικαστικού ερωτήματος δεν προέκυψαν στοιχεία ικανά να κλονίσουν το κύρος των άρθρων 55, 65 και 78 του κανονισμού 1234/2007, όπως τροποποιήθηκε από τον κανονισμό 248/2008.**

(υπογραφές)